

MAKROEKONOMİK DEĞİŞKENLER VE İÇSEL FAKTÖRLER İLE BANKALARIN FİNANSAL PERFORMANSI ARASINDAKİ İLİŞKİ: TÜRKİYE İÇİN AMPİRİK BİR ARAŞTIRMA

Bilge Leyli DEMİREL ¹
Seyhan ÇİL KOÇYİĞİT ²
Mustafa KEVSER ³

Öz

Bu çalışmanın amacı Borsa İstanbul (BIST)'da faaliyet gösteren bankaların finansal performansı ile makroekonomik değişkenler ve içsel faktörler arasındaki ilişkiyi araştırmaktır. Bu amaçla BIST'de faaliyet gösteren bankaların 2005-2017 dönemine ilişkin verileri analiz edilmiş ve regresyon yöntemi kullanılmıştır. Bankaların finansal performans göstergeleri olarak aktif karlılık oranı (ROA), öz kaynak karlılık oranı (ROE), Tobin's Q (TOBIN) oranı ve fiyat/kazanç (F/K) oranı araştırmada yer almış olup, çalışmanın bağımlı değişkenleridir. Makroekonomik değişkenler olarak enflasyon ve işsizlik kullanılmıştır. Toplam aktifler, finansal kaldıraç ve yaş değişkenleri araştırmanın içsel faktörleridir ve makroekonomik değişkenler ile birlikte araştırmanın bağımsız değişkenlerini oluşturmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre finansal performans göstergeleri olan aktif karlılık oranı (ROA), öz kaynak karlılık oranı (ROE), Tobin's Q (TOBIN) oranı ve fiyat/kazanç (F/K) oranı toplam aktifler, finansal kaldıraç ve yaş değişkenleri ile istatistiki olarak anlamlı bir ilişkiye sahiptir. Buna karşın söz konusu finansal performans göstergeleri ile makroekonomik değişkenler arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Tahmin edilen tüm modellerde finansal performans göstergeleri ile toplam aktifler arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki tespit edilmiştir. Finansal performans göstergeleri ile finansal kaldıraç oranı ve yaş arasında negatif yönlü bir ilişki bulunmaktadır. Buna göre bankaların toplam aktiflerini istikrarlı bir şekilde büyütme ve bankaların finansal performansını olumlu yönde etkilemekte ve karlılığı arttırıcı bir faktör olarak öne çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler : Bankacılık, Finansal Performans, Makroekonomik Göstergeler.

Jel Sınıflandırması : G21, L25, M20.

¹ Prof. Dr., Yalova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası Ticaret ve Finansman Ana Bilim Dalı, bilgeleyli@yalova.edu.tr, ORCID: 0000-0002-8807-4631.

² Prof. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sağlık Yönetimi Ana Bilim Dalı, seyhan.cil@hbv.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1012-3605.

³ Dr. Öğr. Üyesi, Bandırma Onyed Eylül Üniversitesi Manyas Meslek Yüksekokulu Finans Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü, mkevser@bandirma.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0586-1662.

Atıf/Citation (APA6):

Demirel, B. L., Çil-Koçyiğit, S., & Kevser, M., (2021). Makroekonomik değişkenler ve içsel faktörler ile bankaların finansal performansı arasındaki ilişki: Türkiye için ampirik bir araştırma. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(2), 598–611. <http://doi.org/10.25287/ohuiibf.754245>.

THE RELATIONSHIP BETWEEN MACROECONOMIC VARIABLES AND THE INTERNAL FACTORS WITH FINANCIAL PERFORMANCE OF THE BANKS: AN EMPIRICAL RESEARCH FOR TURKEY

Abstract

The aim of this study is to investigate the relationship between the financial performance of banks operating in Borsa Istanbul (BIST) and macroeconomic variables and internal factors. For this purpose, the data of the banks operating in BIST for the period of 2005-2017 were analyzed and the regression method was used. Return on assets (ROA), return on equity (ROE), Tobin's Q (TOBIN) ratio and price/earnings (FK) ratio as the financial performance indicators of banks were included in the study and are dependent variables of the study. Inflation and unemployment were used as macroeconomic variables. Total assets, financial leverage and age variables are the internal factors of the research and together with the macroeconomic variables, they constitute the independent variables of the research. According to the results of the research, financial performance indicators which are return on assets (ROA), return on equity (ROE), Tobin's Q (TOBIN) ratio and price/earnings (F/K) ratio have a statistically significant relationship with total assets, financial leverage and age variables. On the other hand, there is no significant relationship between financial performance indicators and macroeconomic variables. In all estimated models, a significant and positive relationship was found between financial performance indicators and total assets. There is a negative relationship between financial performance indicators and financial leverage and the age variables. Accordingly, the steady growth of banks' total assets positively affects the financial performance of banks and stands out as a factor that increases profitability.

Keywords : Banking, Financial Performance, Macroeconomic Indicators.

Jel Classification : G21, L25, M20.

GİRİŞ

Bankalar finansal sistemin önemli bir parçası olup, fon arz edenler ile fon talep edenleri bir araya getirmekte ve kaynak aktarımını sağlamaktadır. Bankaların bu aracılık işlevi temel işletme hedefi olan karlılıktan daha öte bir anlam ifade etmektedir. Bankalar üstlendikleri fonksiyon gereği ülke ekonomisinin büyümesine ve gelişmesine doğrudan katkı sağlamaktadır. Bu bakımdan bankaların toplumun refahını arttıran çok önemli görevleri bulunmaktadır. Bankaların bu fonksiyonlarını sağlıklı bir şekilde yerine getirmeleri ise birtakım faktörler ile doğrudan ilişkilidir. Bu faktörler bankanın kendisinden kaynaklı içsel faktörler olabileceği gibi, makroekonomik dışsal faktörler de olabilmektedir. Toplam aktifler, banka yaşı ve finansal kaldıraç oranı içsel faktörleri oluştururken; enflasyon, işsizlik, bütçe açığı, sanayi üretim endeksi gibi faktörler de dışsal faktörler olup makroekonomik değişkenlerdir.

Türkiye ekonomisi çok uzun yıllardır kamu borçları, yüksek enflasyon ve işsizlik gibi makroekonomik sorunların çözümü için çareler aramaktadır. Bu açıdan Türkiye'nin yakın tarihi ekonomik istikrarın sağlanmasına yönelik birçok programın hazırlanması ve uygulamaya konulması ile geçmiştir. 1994 ekonomik krizi, 1999 Asya krizi ve 2001 yılında yaşanan kriz tüm makroekonomik göstergelerde bozulmalara yol açmış ve bu bozulmalar bankacılık sektörünü de etkilemiştir. 2001 krizi ile birlikte bankacılık kesimine yönelik birçok yapısal reform hayata geçirilmiştir. Bu dönemde hayata geçirilen yapısal reformların önemli unsurlarından ilki 2000 yılında Bankacılık Denetleme ve Düzenleme Kurumu'nun faaliyetlerine başlamasıdır. Bunu izleyen dönemde 2001 yılında Türkiye ekonomisine ivme kazandırmak amacıyla Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı devreye sokulmuş ve Türkiye'nin krizi ağır bir bedel ödeyerek de olsa atlattığı ve yoluna devam etmesi sağlanmıştır. Bu dönemde gerçekleştirilen yapısal reformlar ile Türk bankacılık sektörü günümüzde daha güçlü bir yapı ile faaliyetlerini sürdürmektedir.

Bu çalışmada 2005-2017 döneminde hisse senetleri Borsa İstanbul (BIST)’da işlem gören halka açık bankaların finansal performansı ile içsel ve dışsal faktörler arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmada dört bölüm yer almaktadır. Birinci bölümde banka karlılığı ile içsel ve dışsal faktörler arasındaki ilişkilerin incelendiği literatür araştırması kısmına yer verilmiştir. İkinci bölümde araştırmanın yöntemi yer almaktadır. Yöntem bölümünde veri setindeki değişkenler tanımlanmış ve kullanılan denklemler verilmiştir. Araştırmadan elde edilen ampirik sonuçların verildiği bulgular kısmı üçüncü bölümü oluşturmaktadır. Dördüncü bölümde ise sonuç ve değerlendirmeye yer verilmiştir.

I. LİTERATÜR

Literatürde bankaların finansal performansını etkileyen değişkenlere yönelik çeşitli çalışmalar bulunmaktadır. Yapılan çalışmalardan elde edilen sonuçlar ülkeler bakımından farklılık göstermektedir. Bununla birlikte makroekonomik değişkenler ve içsel faktörlerdeki değişimlerin bankaların finansal performansına etki ettiği görülmektedir. Bankaların finansal performansına etki eden faktörleri inceleyen araştırmaların bir kısmı tek bir ülkeye odaklanırken, bir kısmı da birden çok ülkeyi incelemiştir. Bankaların finansal performansına etki eden faktörlerin araştırıldığı çalışmalara Ho ve Saunders (1981) öncülük etmiştir. Ho ve Saunders (1981) araştırmalarında net faiz marjını etkileyen faktörleri analiz ederek, piyasa rekabeti ve faiz oranı olmak üzere iki temel bileşenin net faiz marjının belirleyicisi olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Demirgüç-Kunt ve Huizinga (1999) net faiz marjı ve banka karlılığını etkileyen faktörleri 1988-1995 yılları için araştırmıştır. Araştırmada 80 ülkenin verileri analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre makroekonomik değişkenler, banka karakteristikleri ve finansal yapı net faiz marjı ve karlılık üzerinde etkilidir. Bankacılık sektörü varlık payının gayri safi milli hasılaya oranının yüksek piyasa yoğunluğunun düşük olması düşük marja ve karlılığa sebep olmaktadır. Bunun yanı sıra enflasyon oranı ile karlılık arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır.

Abreu ve Mendes (2001) çeşitli Avrupa ülkeleri (Fransa, Portekiz, Almanya ve İspanya) üzerine yaptığı araştırmada enflasyon ve istihdamın banka karlılığı üzerindeki etkisini araştırmıştır. Araştırma sonucunda, enflasyon ve istihdam ile banka karlılığı arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu görülmüştür.

Kaya (2002) makroekonomik faktörlerin net faiz marjı, aktif karlılık oranı ve öz kaynak karlılık oranı ile olan ilişkisini araştırmıştır. Araştırmada aktif karlılık oranı ve öz kaynak karlılık oranının enflasyondan etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır.

Vong ve Chan (2009) bankaların finansal performansı ile makroekonomik değişkenler arasındaki ilişkiyi analiz etmiştir. Araştırmada Macao bankacılık sektöründe faaliyet gösteren bankaların 1993-2007 dönemi verileri panel veri yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre enflasyon ile aktif karlılık oranı üzerinde pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır. Buna göre yüksek enflasyon dönemlerinde bankaların karları maliyetlerinden daha fazla artış göstermektedir.

Dağıdır (2010) makroekonomik değişkenlerin bankaların finansal performansı üzerindeki etkisini regresyon modelleri ile analiz etmiştir. Araştırmanın bağımsız değişkenleri üretici fiyat endeksi (ÜFE), sanayi üretim endeksi ve gayrisafi yurtiçi hasıla (GSYH)’dır. Faiz marjı ise araştırmanın bağımlı değişkeni olarak analize dâhil edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre üretici fiyat endeksi (ÜFE) ve sanayi üretim endeksi ile faiz marjı arasında anlamlı ve negatif yönlü bir ilişki olduğu tespit edilirken, faiz marjı ile gayri safi yurtiçi hâsıla arasında ise anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Gülhan ve Uzunlar (2011) bankaların karlılığını etkileyen faktörleri 1990-2008 dönemi için panel veri analizi yöntemini kullanarak araştırmıştır. Araştırmada içsel ve dışsal faktörlerin karlılık üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmaya göre banka büyüklüğü ve enflasyon aktif karlılık oranını pozitif yönlü etkilemektedir.

Gündoğdu ve Aksu (2011) makroekonomik göstergeler ile bankaların finansal performansı arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Araştırmada Türkiye’de faaliyet gösteren ticari bankaların 1994-2008 dönemine ait üçer aylık verileri sınır testi yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırmanın bağımsız değişkenleri; sanayi üretim endeksi, fiyatlar genel düzeyi, reel faiz ve bütçe açığıdır. Aktif karlılık oranı (ROA) ve öz kaynak karlılık oranı (ROE) araştırmanın bağımlı değişkenleridir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre makroekonomik göstergeler bankaların kısa ve uzun vadeli karlılıkları üzerinde etkilidir.

Taşkın (2011) içsel ve dışsal faktörlerin ticari bankaların finansal performansı üzerindeki etkisini araştırmıştır. Bu çerçevede Türkiye’de faaliyet gösteren ticari bankaların 1995-2009 dönemi verileri analiz edilmiştir. Araştırmanın bağımsız değişkenleri sanayi üretim endeksi, kişi başı GSMH, 2001 krizi ve enflasyon oranıdır. Bağımlı değişkenler ise net faiz marjı, öz kaynak karlılık oranı (ROE) ve aktif karlılık oranı (ROA)’dır. Araştırma sonuçlarına göre, finansal performans daha çok mikro değişkenlerden etkilenirken, makroekonomik değişkenler ile finansal performans göstergeleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir.

Anbar ve Alper (2011) makroekonomik değişkenler ile ticari bankaların finansal performansı arasındaki ilişkiyi Türkiye kapsamında araştırmıştır. Araştırmada dengeli panel veri analizi yöntemi ile Türkiye’de faaliyet gösteren 10 adet bankanın 2002-2010 dönemine ilişkin verileri analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre faiz oranı değişkeni bankaların finansal performansı üzerinde pozitif etkiye sahiptir.

Reis vd. (2016) bankaların finansal performansı ile içsel ve dışsal değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmada aktif karlılık oranı (ROA) ve net faiz marjı, finansal performans göstergesi olarak kullanılmıştır. 2009-2013 döneminde Borsa İstanbul (BIST)’da faaliyet gösteren 14 bankanın verileri panel veri yöntemi ile analiz edilmiştir. Çalışma sonuçlarına göre piyasa kapitalizasyonu, kaldıraç oranı, kredi/mevduat oranı ve gayrisafi yurtiçi hasıla ile aktif karlılık oranı (ROA) arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Öztürk (2016) makroekonomik değişkenlerin bankaların finansal performansı üzerindeki etkisini araştırmıştır. Araştırmaya Türkiye’de 1970-2014 yılları arasında faaliyet gösteren ticari bankalar dâhil edilmiştir. Araştırmanın makroekonomik değişkenleri mevduat faiz oranı, enflasyon ve GSYH büyüme oranıdır. Aktif karlılık oranı, net faiz marjı ve öz kaynak karlılık oranı araştırmanın finansal performans göstergeleridir. Ampirik araştırma sonuçlarına göre, GSYH büyüme oranı ile aktif karlılık oranı ve öz kaynak karlılık oranı arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Araştırmada mevduat faiz oranı ve enflasyon oranının net faiz marjı ile istatistiki olarak anlamlı ve pozitif yönlü ilişkisi olduğu ancak GSYH büyüme oranı ile net faiz marjı arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

Sarıtaş vd. (2016) Türkiye’de makroekonomik değişkenlerin bankaların karlılığı üzerindeki etkisini araştırmıştır. Araştırmada sistem dinamik panel veri modeli kullanılmış ve 11 adet bankanın 2005-2013 dönemi verileri analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre enflasyon oranının bir önceki verisi mevcut aktif karlılığını olumsuz etkilemekte, mevcut enflasyon ise karlılığı olumlu etkilemektedir. Öz kaynak karlılığı ile bir önceki enflasyon oranı verisi arasında bir ilişki tespit edilememiştir. Bunun yanında öz kaynak karlılığı üzerinde mevcut enflasyon verisinin anlamlı ve pozitif yönlü etkiye sahip olduğu sonucuna varılmıştır.

Yalçınkaya vd. (2016) Türk bankacılık sektöründe içsel ve dışsal etkenlerin karlılık üzerindeki etkilerini araştırmıştır. Araştırmada 23 adet bankanın 2002-2015 dönemine ilişkin üçer aylık verileri analiz edilmiştir. TCMB borç verme faiz oranı, politik istikrarsızlık, GSYİH büyüme oranı ve kur oynaklığı araştırmanın bağımsız değişkenleri iken aktif karlılık oranı (ROA) finansal performans göstergesi ve bağımlı değişken olarak analizde yer almıştır. Araştırma sonuçlarına göre döviz kuru oynaklığı, politik istikrarsızlık, borç verme faiz oranlarında artış ve ölçek ekonomisinden uzaklaşma ile bankaların performansı arasında negatif yönlü bir ilişki bulunmaktadır. Ayrıca kredi hacmindeki artış, sermaye yeterlilik oranının yükselmesi ve hasılanın artması bankaların finansal performansını pozitif yönde etkilemektedir.

Işık ve ark. (2017) Türkiye için mevduat bankalarının karlılığı üzerinde etkili olan iç ve dış faktörleri araştırmıştır. Araştırmada 20 adet bankanın 2006-2014 dönemine ilişkin verileri analiz edilmiştir. Bu dönem aynı zamanda kriz yıllarını içermesi açısından önem taşımaktadır. Çalışmanın bağımsız değişkenleri temel makroekonomik göstergeler olup; enflasyon, ekonomik büyüme ve tüketici kredi faizinden oluşmaktadır. Araştırmanın bağımlı değişkeni aktif karlılık oranı (ROA)'dır. Araştırma sonuçlarına göre ekonomik büyüme ve aktif karlılık oranı (ROA) arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki tespit edilirken, faiz oranı ve enflasyon ile aktif karlılık oranı (ROA) arasında ise anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir.

Türkdönmez ve Babuşçu (2019) panel veri analizi yaptığı araştırmasında banka karlılığını etkileyen içsel ve dışsal faktörleri 2010-2017 dönemi için araştırmıştır. Araştırmada dışsal faktörlerden enflasyon, mevduat faizi ve gayrisafi yurtiçi hâsıla ile aktif karlılık oranı ve öz kaynak karlılık oranı arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna benzer şekilde bankaların pazar payı ve aktif kalitesi ile aktif karlılık ve öz kaynak karlılık oranları arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Aydın (2019) araştırmasında içsel ve dışsal faktörlerin Türk bankalarının karlılığı üzerindeki etkisini 2005-2015 dönemi için araştırmıştır. Araştırmada banka büyüklüğünün, ekonomik büyümenin ve enflasyon oranının aktif karlılık ve öz kaynak karlılık oranları üzerinde pozitif yönlü etkili olduğu tespit edilmiştir. Buna karşın banka büyüklüğü ile karlılık arasında doğrusal olmayan bir ilişki bulunmuştur. Bu açıdan banka büyüklüğü, karlılığı bir noktaya kadar arttırmakta sonrasında ise azaltmaktadır.

Supriyono ve Herdhayinta (2019) içsel ve dış faktörlerin banka karlılığı üzerindeki etkisini Endonezya bankacılık sektöründe 2011-2015 dönemi için regresyon analizi ile araştırmıştır. Araştırmada aktif büyüklüğünün aktif karlılık oranı ve öz kaynak karlılık oranı üzerinde pozitif yönlü enflasyonun ise negatif yönlü etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sarıdoğan (2020) katılım bankalarının finansal performansını 2008 küresel finans krizi çerçevesinde 2005-2018 dönemi için incelemiştir. Araştırmada enflasyonun banka karlılığı üzerinde negatif yönlü etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma incelediği dönem ve kapsam itibarıyla diğer araştırmalardan farklılaşmaktadır. Türkiye'de Borsa İstanbul'da faaliyet gösteren bankaların karlılığını etkileyen araştırmalar olmakla birlikte araştırmaya konu dönemi kapsayan ve aynı zamanda kullanılan bağımsız değişkenle grubu açısından benzer bir çalışma bulunmamaktadır. Bu çerçevede araştırma sonuçları özellikle Türkiye bağlamında literatüre katkı sunmaktadır.

II. YÖNTEM

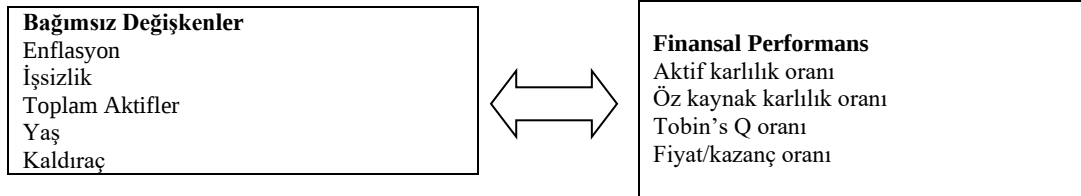
Araştırmada 2005–2017 döneminde Borsa İstanbul'da faaliyet gösteren 13 adet bankanın finansal performansı ile makroekonomik değişkenler ve içsel faktörler arasındaki ilişki incelenmiştir. Bankaların finansal performans göstergeleri olarak aktif karlılık oranı (ROA), öz kaynak karlılık oranı (ROE), Tobin's Q oranı (Tobin) ve fiyat/kazanç oranı (FK) kullanılmıştır. Makroekonomik değişkenler olarak enflasyon ve işsizlik, içsel faktörler olarak aktif toplamı, finansal kaldıraç oranı ve yaş araştırmaya dahil edilmiştir. Araştırmada kullanılan finansal oranlar Finnet Mali Analiz programından ve bankaların faaliyet raporlarından elde edilmiştir. Makroekonomik göstergeler ise Türkiye İstatistik Kurumu'ndan sağlanmıştır.

Araştırmada yöntem olarak regresyon analizi kullanılmıştır. Regresyon analizi aralarında sebep-sonuç ilişkisi bulunan değişkenler arasındaki ilişkileri belirlemek ve bu ilişkileri kullanarak konu hakkında tahminler yapmak ya da sonuçlar çıkarmak amacıyla kullanılmaktadır.

Regresyon analizlerinde bağımlı değişkenlerin göstermiş olduğu değişimlerin bağımsız değişkenler tarafından açıklanma oranı R^2 ile gösterilmektedir. Bunun yanı sıra düzeltilmiş R^2 ise bağımsız değişken tarafından açıklanan bağımlı değişkendeki varyansı göstermektedir. Tahminin standart hatası ise bağımlı değişkenlerin kendi ortalamaları etrafındaki dağılımlarını ölçmektedir.

Regresyon modellerinde sabit terim için iki tür etkiden söz edilebilir. Bu etkiler sabit etki ve rassal etkilerdir. Sabit etkiler, “regresyon denkleminde belirtilen α teriminin, tüm yatay kesitler için tüm zaman serileri boyunca sabit kaldığını ifade etmektedir. Rassal etkiler ise α_i ve α_t terimlerinin değerinin ε istatistiksel hata terimi gibi, pek çok bireysel faktör tarafından etkileneceğini bu nedenle de her çapraz kesit için farklı olduğu durumu ifade etmektedir” (Greene, 2003: 615’ten aktaran Sayman, 2012: 221).

Araştırmanın amacı ve kapsamı çerçevesinde makroekonomik değişkenler ile finansal performans arasındaki ilişkiyi ortaya koyabilmek için aşağıdaki modeller ve hipotezler geliştirilmiş, makroekonomik göstergelerin bankaların finansal performansları üzerindeki etkisi ortaya konmaya çalışılmıştır.

Şekil 1: Araştırmanın Modeli

Araştırmada geliştirilen hipotezler Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1: Araştırmanın Hipotezleri

Hipotez	Açıklama
H ₁	Makroekonomik değişkenler banka aktif karlılığı üzerinde etkilidir.
H ₂	Makroekonomik değişkenler banka öz kaynak karlılığı üzerinde etkilidir.
H ₃	Makroekonomik değişkenler Tobin’s Q oranı üzerinde etkilidir.
H ₄	Makroekonomik değişkenler fiyat/kazanç oranı üzerinde etkilidir.

Araştırmada yer alan bağımlı ve bağımsız değişkenler ile değişkenlere ilişkin kodlar Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2: Analizde Kullanılan Değişkenler

Bağımlı Değişkenler		
Değişkenler	Tanımlamaları	Kodlar
Aktif Karlılık Oranı	Net Kâr / Toplam Aktif	ROA
Özkaynak Karlılık Oranı	Net Kâr / Toplam Özkaynaklar	ROE
Tobin’s Q	Piyasa Değeri / Defter Değeri	TOBIN
Fiyat / Kazanç Oranı	Hisse Senedinin Dönem Sonu Piyasa Fiyatı/Dönem Net Kârı/Hisse Senedi Sayısı	FK
Bağımsız Değişkenler		
Finansal Kaldıraç	Toplam Varlıklar/ Özkaynaklar	KALDIRAC
Toplam Aktifler (Varlıklar)	Toplam Varlıkların Doğal Logaritması	AKTIF
Banka Yaşı	Cari Yıl – Kuruluş Yılı	YAS
İşsizlik	İşsiz sayısı/İşgücü*100	ISSIZLIK
Enflasyon	TÜFE	ENFLASYON

Araştırmanın bağımlı değişkenlerinden aktif karlılık oranı “ROA” ile temsil edilmiş ve dönem net karının aktif toplamına bölünmesi ile hesaplanmıştır. Araştırmada yer alan bir diğer finansal performans göstergesi ve karlılık oranı olan öz kaynak karlılık oranı “ROE” ile temsil edilmiş, dönem net karının öz kaynaklar toplamına bölünmesi yolu ile hesaplanmıştır. Tobin’s Q oranı bankanın piyasa değerinin defter değerine bölünmesi yoluyla elde edilmiştir. Fiyat/kazanç oranı hisse senedinin dönem sonu piyasa fiyatının, dönem net kârının hisse senedi sayısına bölümüne oranlanması ile hesaplanmıştır.

Araştırmanın bağımlı değişkenini oluşturan finansal performans göstergeleri BIST’te faaliyet gösteren 13 adet bankanın 2005-2017 dönemine ilişkin çeyrek dönem verilerini kapsamaktadır. Araştırmada bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla regresyon analizi kullanılmıştır.

Tablo 3’te analizde kullanılan denklemler yer almaktadır.

Tablo 3: Analizde Kullanılan Denklemler

$ROA_{it} = \beta_1 KALDIRAC_{it} + \beta_2 AKTIF_{it} + \beta_3 YAS_{it} + \beta_4 ISSIZLIK_{it} + \beta_5 ENFLASYON_{it} + \alpha + \varepsilon_{it}$
$ROE_{it} = \beta_1 KALDIRAC_{it} + \beta_2 AKTIF_{it} + \beta_3 YAS_{it} + \beta_4 ISSIZLIK_{it} + \beta_5 ENFLASYON_{it} + \alpha + \varepsilon_{it}$
$TOBIN_{it} = \beta_1 KALDIRAC_{it} + \beta_2 AKTIF_{it} + \beta_3 YAS_{it} + \beta_4 ISSIZLIK_{it} + \beta_5 ENFLASYON_{it} + \alpha + \varepsilon_{it}$
$FK_{it} = \beta_1 KALDIRAC_{it} + \beta_2 AKTIF_{it} + \beta_3 YAS_{it} + \beta_4 ISSIZLIK_{it} + \beta_5 ENFLASYON_{it} + \alpha + \varepsilon_{it}$

III. BULGULAR

Tablo 4’te değişkenlere ait tanımlayıcı istatistiklere yer verilmiştir. Araştırma Borsa İstanbul’da faaliyet gösteren 13 bankanın 2005-2017 dönemi verilerini kapsamaktadır. Bu çerçevede toplam gözlem sayısı 169’dur.

Tablo 4: Tanımlayıcı İstatistikler

	Gözlem Sayısı	Minimum	Maksimum	Ortalama	Standart Sapma
ROA	169	-10,50	21,51	1,3094	1,76692
ROE	169	-80,37	40,44	10,0021	8,03353
TOBİN	169	,00	4,98	1,4504	,76856
FK	169	,00	146,13	12,3868	13,81257
AKTIF	169	,00	11,56	10,3817	1,19333
YAS	169	8,00	93,00	49,8462	22,38359
KALDIRAC	169	,00	16,87	8,3621	2,43755
ENFLASYON	169	6,16	20,30	9,3151	3,32061
İŞSİZLİK	169	8,40	13,10	10,0685	1,16312

İncelenen dönemde bankaların aktif karlılık oranı (ROA) %1,76 olarak gerçekleşirken, öz kaynak karlılık oranı (ROE) %8,03 olarak gerçekleşmiştir. Tobin's Q oranının ortalaması %0,76'dır. Analize konu dönemde bankaların fiyat/kazanç oranı ise 13,81 olarak hesaplanmıştır.

III. I. Bağımsız Değişkenlerin Aktif Karlılık Oranı (ROA) Üzerindeki Etkisi

Tablo 5 ve Tablo 6'da bağımsız değişkenler ile aktif karlılık oranı (ROA) arasındaki ilişkilerin gösterildiği analiz sonuçları yer almaktadır.

Tablo 5: ROA Model Özet Sonuçları

Model	R ²	Düzeltilmiş R ²	Tahminin Standart Hatası	F	Anlamlılık Sig
ROA	0,97	0,91	1,68496	14,453	,000 ^b

Tablo 6: ROA Regresyon Analiz Sonuçları

Model ROA	Standartlaştırılmamış Katsayılar		Standartlaştırılmış Katsayılar	T	Anlamlılık (Sig)
	B	Std. Hata	B		
SABİT	,970	,807	-	1,202	,230
AKTİF	,266	,070	,180	3,783	,000**
KALDIRAÇ	-,257	,031	-,354	-8,283	,000**
YAŞ	-,006	,003	-,071	-1,711	,088
ENFLASYON	,030	,020	,057	1,526	,127
İŞSİZLİK	-,028	,056	-,018	-,491	,624

** ve * sırayla % 1 ve % 5 düzeyinde anlamlılığı gösterir.

$$\text{Model 1: } K\hat{A}RLILIK (ROA)_{it} = \beta_1 (,180)AKTIF_{it} + \beta_2 (-,354)KALDIRAÇ_{it} + \beta_3 (-,071)YAŞ_{it} + \beta_4 (,057)ENFLASYON_{it} + \beta_5 (-,018)İŞSİZLİK_{it} + \alpha + \epsilon_{it}$$

Analiz sonuçlarına göre aktif karlılık oranı (ROA) değişkeni, toplam aktifler ve kaldıraç oranı tarafından etkilenmektedir. Modelde yer alan toplam aktifler (varlıklar) değişkeni (AKTİF $\beta = ,180$; Sig.= ,000) aktif karlılık oranı (ROA) ile %1 anlamlılık düzeyinde ve pozitif yönlü bir ilişkiye sahiptir. Araştırmanın bir diğer değişkeni finansal kaldıraç (KALDIRAÇ $\beta = -,354$; Sig.= ,000) aktif karlılık oranı (ROA) ile %1 anlamlılık düzeyinde ve negatif yönlü bir ilişkiye sahiptir. Bu çerçevede toplam aktiflerde meydana gelen artış aktif karlılık oranını artırırken, finansal kaldıraç oranının artması ise aktif karlılığının düşmesine neden olmaktadır. Yaş değişkeni ile araştırmanın makroekonomik değişkenleri olan enflasyon ve işsizlik arasında ilişki tespit edilememiştir. Bunun yanı sıra yaş değişkeni ile finansal performans göstergesi olan aktif karlılık oranı arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir.

Enflasyon ve işsizlik ile aktif kârlılık oranı (ROA) arasındaki ilişkinin analiz sonuçlarına göre; H_1 = Makroekonomik değişkenler, banka aktif kârlılığı (ROA) üzerinde etkilidir hipotezi reddedilmektedir.

III. II. Bağımsız Değişkenlerin Öz kaynak Karlılık Oranı (ROE) Üzerindeki Etkisi

Tablo 7 ve Tablo 8’de araştırmanın bağımsız değişkenleri ile öz kaynak karlılık oranı (ROE) arasındaki ilişkilerin gösterildiği analiz sonuçları yer almaktadır.

Tablo 7: ROE Model Özet Sonuçları

Model	R ²	Düzeltilmiş R ²	Tahminin Standart Hatası	F	Anlamlılık Sig
ROE	0,38	0,31	7,90956	5,265	,000 ^b

Tablo 8: ROE Regresyon Analiz Sonuçları

Model ROE	Standartlaştırılmamış Katsayılar		Standartlaştırılmış Katsayılar	T	Anlamlılık (Sig)
	B	Std. Hata	B		
SABİT	,303	3,789	-	,080	,936
AKTİF	1,474	,331	,219	4,460	,000**
KALDIRAÇ	-,209	,146	-,063	-1,434	,152
YAŞ	-,006	,015	-,017	-,404	,686
ENFLASYON	,040	,093	,017	,433	,665
İŞSİZLİK	-,389	,264	-,056	-1,473	,141

** ve * sırayla % 1 ve % 5 düzeyinde anlamlılığı gösterir.

Model 2: $KÂRLILIK (ROE)_{it} = \beta_1 (,219)AKTIF_{it} + \beta_2 (-,063)KALDIRAÇ_{it} + \beta_3 (-,017)YAŞ_{it} + \beta_4 (,017)ENFLASYON_{it} + \beta_5 (-,056)İŞSİZLİK_{it} + \alpha + \epsilon_{it}$

Analizden elde edilen sonuçlara göre öz kaynak karlılık oranı (ROE) sadece toplam aktifler tarafından etkilenmektedir. Toplam aktifler (AKTİF $\beta = ,219$; Sig.= ,000) aktif karlılık oranı (ROA) ile % 1 anlam düzeyinde pozitif yönlü bir ilişkiye sahiptir. Elde edilen bu sonuca göre toplam aktiflerde meydana gelen artış öz kaynak karlılık oranını da artırmaktadır. Finansal kaldıraç, yaş, enflasyon ve işsizlik değişkenleri ile öz kaynak karlılık oranı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Elde edilen sonuçlara göre,

H₂ = Makroekonomik değişkenler, banka öz kaynak kârlılık oranı (ROE) üzerinde etkilidir hipotezi reddedilmektedir.

III. III. Bağımsız Değişkenlerin Tobin’s Q Oranı (TOBIN) Üzerindeki Etkisi

Tablo 9 ve Tablo 10’da araştırmanın bağımsız değişkenleri ile Tobin’s Q oranı (TOBIN) arasındaki ilişkilerin gösterildiği analiz sonuçları yer almaktadır.

Tablo 9: Tobin's Q Model Özet Sonuçları

Model	R ²	Düzeltilmiş R ²	Tahminin Standart Hatası	F	Anlamlılık Sig
Tobin's Q	0,104	0,097	0,73023	15,545	,000 ^b

Tablo 10: Tobin's Q Regresyon Analiz Sonuçları

Model Tobin's Q	Standartlaştırılmamış Katsayılar		Standartlaştırılmış Katsayılar	T	Anlamlılık (Sig)
	B	Std. Hata	B		
SABİT	,407	,350	-	1,164	,245
AKTİF	,175	,031	,272	5,735	,000**
KALDIRAÇ	-,050	,013	-,159	-3,720	,000**
YAŞ	-,012	,001	-,338	-8,178	,000**
ENFLASYON	-,006	,009	-,025	-,679	,498
İŞSİZLİK	,028	,024	,042	1,129	,259

** ve * sırayla % 1 ve % 5 düzeyinde anlamlılığı gösterir.

$$\text{Model 3: Tobin's Q (TOBIN)}_{it} = \beta_1 (,272) \text{AKTIF}_{it} + \beta_2 (-,159) \text{KALDIRAÇ}_{it} + \beta_3 (-,338) \text{YAŞ}_{it} + \beta_4 (-,025) \text{ENFLASYON}_{it} + \beta_5 (,042) \text{İŞSİZLİK}_{it} + \alpha + \varepsilon_{it}$$

Analiz sonuçlarına göre Tobin's Q oranı; toplam aktifler, kaldıraç oranı ve yaş değişkenleri tarafından etkilenmektedir. Toplam aktifler (AKTİF $\beta = ,272$; Sig. = ,000) Tobin's Q oranı ile %1 anlam düzeyinde pozitif yönlü bir ilişkiye sahiptir. Finansal kaldıraç oranı (KALDIRAÇ $\beta = -,159$; Sig. = ,000) ve yaş (YAŞ $\beta = -,338$; Sig. = ,000); Tobin's Q oranı ile %1 anlam düzeyinde negatif yönlü bir ilişkiye sahiptir. Bu çerçevede toplam aktiflerde meydana gelen artış Tobin's Q oranını artırırken, finansal kaldıraç oranında meydana gelen artış Tobin's Q oranını düşürmektedir. Enflasyon ve işsizlik ile Tobin's Q oranı arasında istatistik olarak anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Araştırmanın içsel faktörleri ve makroekonomik değişkenler ile Tobin's Q oranı arasındaki ilişkinin analiz sonuçlarına göre,

H₃ = Makroekonomik değişkenler, Tobin's Q oranı üzerinde etkilidir hipotezi reddedilmektedir.

III. IV. Bağımsız Değişkenlerin Fiyat/Kazanç Oranı (FK) Üzerindeki Etkisi

Tablo 11 ve Tablo 12'de araştırmanın bağımsız değişkenleri ile fiyat/kazanç oranı (F/K) arasındaki ilişkilerin gösterildiği analiz sonuçları yer almaktadır.

Tablo 11: Fiyat/Kazanç Oranı Model Özet Sonuçları

Model	R ²	Düzeltilmiş R ²	Tahminin Standart Hatası	F	Anlamlılık Sig
FK	0,143	0,137	12,83223	22,415	,000 ^b

Tablo 12: Fiyat/Kazanç Oranı Regresyon Analiz Sonuçları

Model FK	Standartlaştırılmamış Katsayılar		Standartlaştırılmış Katsayılar	T	Anlamlılık (Sig)
	B	Std. Hata	B		
SABİT	21,309	6,147		3,467	,001
AKTİF	1,441	,536	,124	2,687	,007**
KALDIRAÇ	-1,692	,236	-,299	-7,163	,000**
YAŞ	-,178	,025	-,289	-7,149	,000**
ENFLASYON	-,017	,150	-,004	-,111	,911
İŞSİZLİK	-,068	,429	-,006	-,159	,873

** ve * sırayla % 1 ve % 5 düzeyinde anlamlılığı gösterir.

Model 4: Fiyat/Kazanç (F/K)_{it} = β₁ (,124)AKTIF_{it} + β₂ (-,299)KALDIRAÇ_{it} + β₃ (-,289)YAŞ_{it} + β₄ (-,004)ENFLASYON_{it} + β₅ (,006)İŞSİZLİK_{it} + α + ε_{it}

Analiz sonuçlarına göre fiyat/kazanç oranı; toplam aktifler, kaldıraç oranı ve yaş değişkenleri tarafından etkilenmektedir. Toplam aktifler (AKTIF β = ,124; Sig.= ,007) fiyat/kazanç oranı ile %1 anlam düzeyinde pozitif yönlü bir ilişkiye sahiptir. Finansal kaldıraç oranı (KALDIRAC β = -,299; Sig.= ,000) ve yaş (YAS β = -,289; Sig.= ,000) fiyat/kazanç oranı ile %1 anlam düzeyinde negatif yönlü bir ilişkiye sahiptir. Bu çerçevede toplam aktiflerde meydana gelen artış fiyat/kazanç oranını arttırırken, finansal kaldıraçın artış göstermesi, fiyat/kazanç oranını düşürmektedir. Araştırmanın makroekonomik değişkenleri olan enflasyon ve işsizlik ile fiyat/kazanç oranı arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Araştırmanın içsel faktörleri ve makroekonomik değişkenler ile fiyat/kazanç oranı arasındaki ilişkinin analiz sonuçlarına göre,

H₄ = Makroekonomik değişkenler, fiyat/kazanç oranı üzerinde etkilidir hipotezi reddedilmektedir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Araştırmada Türkiye’de Borsa İstanbul (BIST)’da faaliyette bulunan 13 adet bankanın finansal performansı ile makroekonomik değişkenler ve içsel faktörler arasındaki ilişkisi incelenmiştir. Bankaların finansal performans göstergeleri olarak; aktif karlılık oranı (ROA), öz kaynak karlılık oranı (ROE), Tobin’s Q oranı ve fiyat/kazanç oranı kullanılmıştır. Finansal performans göstergeleri bağımlı değişkenleri oluşturmaktadır. Makroekonomik göstergeler olarak enflasyon ve işsizlik oranı analize dâhil edilmiştir. İçsel değişkenler olarak; toplam aktifler, finansal kaldıraç oranı ve yaş değişkenleri kullanılmıştır. Makroekonomik değişkenler ve içsel faktörler araştırmanın bağımsız değişkenlerini oluşturmaktadır.

Bankaların finansal performansına etki eden faktörlerin incelendiği araştırmalarda net faiz marjının, aktif karlılığının ve öz kaynak karlılığının en çok kullanılan finansal performans göstergeleri olduğu görülmektedir. Finansal performans göstergesi olarak Tobin’s Q oranı ile fiyat/kazanç oranının makroekonomik değişkenler ile ilişkisini araştıran bir çalışma tespit edilememiştir. Bu kapsamda Tobin’s Q oranı ve fiyat/kazanç oranının finansal gösterge olarak analiz edilmesi araştırmayı farklı ve özgün kılmaktadır. Buna ek olarak makroekonomik değişkenler çerçevesinde çalışmaların ağırlıklı olarak enflasyon, faiz oranları ve büyüme oranlarını ele aldığı görülmektedir. Araştırmada makroekonomik değişken olarak enflasyon ile birlikte işsizlik oranının kullanılması araştırmamızın bir başka özgün yönüdür.

Araştırmada yöntem olarak regresyon analizi kullanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre finansal performans göstergelerinden aktif karlılık oranı (ROA) toplam aktifler ile pozitif yönlü bir ilişkiye sahiptir. Buna karşın aktif karlılık oranı (ROA) finansal kaldıraç oranı ile negatif yönlü bir ilişki içindedir. Aktif karlılık oranının enflasyon ve işsizlik ile arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanılmamıştır. Enflasyon ile finansal performans arasındaki ilişkileri analiz eden çalışmalardan farklı sonuçlar elde edilmektedir. Guru vd. (2002) Malezya, Jiang ve ark. (2003) Hong Kong için yaptıkları araştırmada yüksek enflasyonun banka karlılığını arttıracak sonucuna ulaşmıştır. Abreu ve Mendes (2000) Avrupa ülkeleri için yaptıkları araştırmada finansal performans ile enflasyon arasında negatif ilişki tespit etmiştir. Bu açıdan elde ettiğimiz sonuç, enflasyonun finansal performans üzerindeki etkisinin ülkeler arasında farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Araştırmanın bir başka finansal performans göstergesi öz kaynak karlılık oranı (ROE) ile toplam aktifler arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmakta iken enflasyon, işsizlik, finansal kaldıraç ve yaş arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Sarıtaş vd. (2016) araştırmasında geçmiş dönem enflasyon verilerinin öz kaynak karlılığı üzerinde anlamsız bir etkisi olduğu sonucuna ulaşmıştır. Güneş (2015) öz kaynak karlılık oranı ile toplam aktifler arasında pozitif yönlü bir ilişki tespit etmiştir.

Bu açıdan ulaştığımız sonuç Türkiye açısından Sarıtaş vd. (2016) ve Güneş (2015) sonuçları ile uyumludur.

Araştırmada Tobin's Q oranının içsel faktörlerden etkilendiği, ancak makroekonomik değişkenlerden etkilenmediği sonucuna ulaşılmıştır. Tobin's Q oranı ile içsel faktörlerden toplam aktifler arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki bulunmuştur. Literatürde finansal performans göstergesi olarak Tobin's Q oranı ile makroekonomik değişkenler arasındaki ilişkiyi araştıran bir çalışma tespit edilememiştir. Bu açıdan elde edilen sonuç literatüre katkı sağlamaktadır.

Araştırmanın son bağımlı değişkeni ve finansal performans göstergesi olan fiyat/kazanç oranı, içsel faktörler tarafından etkilenmekte olup makroekonomik değişkenler ile arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Buna karşın fiyat/kazanç oranı ile toplam aktifler arasında istatistiki olarak anlamlı ve pozitif yönlü ilişki bulunmaktadır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar genel olarak değerlendirildiğinde; bankaların finansal performans göstergeleri ile makroekonomik değişkenler arasında ilişki bulunamamakla birlikte, içsel faktörler ile finansal performans göstergeleri arasında istatistiki olarak anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır. Bu açıdan araştırmadan elde edilen sonuçlar Taşkın (2011) çalışması ile benzerlik göstermektedir. Araştırmada geliştirilen tüm modellerde finansal performans göstergeleri ile toplam aktifler arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki olduğu görülmüştür.

KAYNAKÇA

- Abreau, M., & Mendes, M. (2002). Commercial bank interest marginsand profitability: Evidence from EU countries. *University of Porto Working Paper Series*, 122.
- Alper, D., & Anbar, A. (2011). Bank specificand macroeconomic determinants of commercial bank profitability: Emprical evidence from Turkey. *Business and Economics Research Journal*, 2(2), 139–152.
- Aydın, Y. (2019). Türk bankacılık sektöründe karlılığı etkileyen faktörlerin panel veri analizi ile incelenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 10(1), 181–189.
- Dağıdır, C. (2010). Türk bankacılık sektöründe karlılık ve makro ekonomik değişkenlerle ilişkisi. *Ekonomi Bilimleri Dergisi*, 1, 25–33.
- Demirgüç-Kunt, A., & Huizinga, H. (1999). Determinants of commercial bank interest margins and profitability: Some international evidence. *The World Bank Economic Review*, 13(2), 379–408.
- Guru B., Staunton, J., & Balashanmugam, B. (2002). Determinants of commercial bank profitability in Malaysia. *University Multimedia Working Papers*.
- Gülhan, Ü., & Uzunlar, E. (2011). Bankacılık sektöründe karlılığı etkileyen faktörler: Türk bankacılık sektörüne yönelik bir uygulama. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(1), 341–368.
- Gündoğdu, F., & Aksu, H. (2011). Mevduat bankacılığında karlılık ve makroekonomik değişkenlerle ilişkisi: Türkiye üzerine bir uygulama. *Atatürk Üniversitesi İİBF Dergisi*, 10, 243–270.
- Güneş, N. (2015). Banka kârlılığının belirleyicileri: 2002-2012 dönemi Türk mevduat bankaları üzerine bir inceleme. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(3), 265–282.
- Ho, T., & Saunders, A. (1981). The determinants of bank interest margins: theory and empirical evidence. *Journal of Financial and Quantitative Analysis*, 16(4), 581–600.
- Işık, Ö., Yalman, İ. N., & Koşaroğlu, Ş. M. (2017). Türkiye’de bankaların karlılığını etkileyen faktörler. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 1, 362–380.
- Jiang, G., Tang, N., Law, E., & Sze, A. (2003). Determinants of bank profitability in Hong Kong. *Hong Kong Monetary Authority Research Memorandum*, September.
- Kaya, Y. T. (2002). Türk bankacılık sektöründe karlılığın belirleyicileri 1997- 2000. *Mali Sektör Politikaları Dairesi Çalışma Raporları: 2002/1*. Ankara.
- Öztürk, H. (2016). Türk bankacılık sektörünü etkileyen makro ekonomik faktörlerin ampirik analizi. *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar*, 620, 11–29.

- Reis, Ş. G., Kılıç, Y., & Buğan, M. F. (2016). Banka karlılığını etkileyen faktörler: Türkiye örneği. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 72, 21–36.
- Sarıdoğan, H. Ö. (2020). Katılım bankalarının performansını etkileyen faktörler: Küresel kriz bağlamında bir dinamik panel veri analizi. *Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(21), 148–167.
- Sarıtaş, H., Uyar, S.G.K. & Gökçe, A. (2016). Banka karlılığı ile finansal oranlar ve makroekonomik değişkenler arasındaki ilişkilerin sistem dinamik panel veri modeli ile analizi: Türkiye araştırması. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi*, 11(1), 87–108.
- Sayman, Y. (2012). *Sahiplik yapısının firma performansı ve sermaye yapısı üzerine etkileri: İMKB’de işlem gören üretim firmalarında bir uygulama* (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Supriyono, R. A., & Herdhayinta, H. (2019). Determinants of bank profitability: The case of the regional development bank (BPD Bank) in Indonesia. *Journal of Indonesian Economy and Business*, 34(1), 1–15.
- Taşkın, F. D. (2011). Türkiye’de ticari bankaların performansını etkileyen faktörler. *Ege Akademik Bakış*, 2, 289–298.
- Türkdönmez, C. S., & Babuşçu, Ş. (2019). Bankaların kârlılık performansını etkileyen faktörler. *Başkent Üniversitesi Ticari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(1), 37–54.
- Vong, A. P. I., & Chan, H. S. (2009). Determinants of bank profitability in Macao. Erişim adresi: https://www.researchgate.net/publication/252081427_Determinants_of_Bank_Profitability_in_Macao,
- Yalçınkaya, A. E. A., Şanlısoy, S. & Aydın, Ü. (2016). Türk Bankacılık Endüstrisinde Performansın Belirleyenleri ve Politik İstikrarsızlık İlişkisi. *Sosyoekonomi*, 27, 161–182.

Etik Beyanı : Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara uyulduğunu yazarlar beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde ÖHÜİBF Dergisinin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk çalışmanın yazar(lar)ına aittir.

Yazar Katkıları : Sn. DEMİREL, çalışmada “Literatür” bölümüne; Sn. ÇİL KOÇYİĞİT, çalışmada “Giriş ve “Sonuç” bölümlerine; Sn. KEVSER ise veri toplama ve yöntem bölümlerine katkı sağlamıştır. 1. Yazarın katkı oranı %35, 2. yazarın katkı oranı %33, 3. yazarın katkı oranı %32’dir.

Çıkar Beyanı : Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Ethics Statement : The authors declare that ethical rules are followed in all preparation processes of this study. In case of detection of a contrary situation, ÖHÜİBF Journal does not have any responsibility and all responsibility belongs to the author (s) of the study.

Author Contributions : Ms. DEMİREL, in the literature section of the study; Mrs. ÇİL KOÇYİĞİT, for the introduction and conclusion sections of the study; Mr. KEVSER contributed to the data collection and method sections. 1st author’s contribution rate 35%, 2nd author’s contribution rate 33%, 3rd author’s contribution rate is 32%.

Conflict of Interest : There is no conflict of interest between the authors.
